महाराष्ट्र दुय्यम सेवा, गट-ब (अराजपत्रित) (मुख्य) परीक्षा - २०२२
पेपर क्र. २ सहायक कक्ष अधिकारी दि. २२ ऑक्टोबर, २०२३

2022

संच क्र. **A**

प्रश्नपुस्तिका – II A18

सामान्य क्षमता चाचणी व पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक BOOKLET NO. 1007773

वेळ : 1 (एक) तास

एकूण प्रश्न : 100
एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत **100** अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा–क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा–क्रमांक [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तर–क्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्न–क्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नांकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी 25% किंवा 1/4 गुण वजा/कमी करण्यात येतील."**

SEAL

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम–82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. शोक्वे लोक काडी वापरून ती पार्श्वभूमीपासून दूर न करता सोना रचना पूर्ण करतात. दिलेल्या पर्यायांतून विसंगत रचना निवडा.

(1) 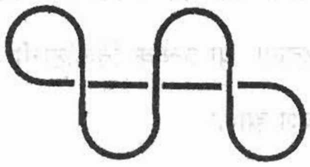

(2) 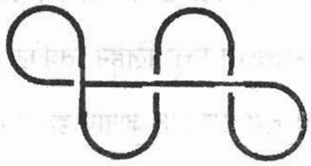

(3) 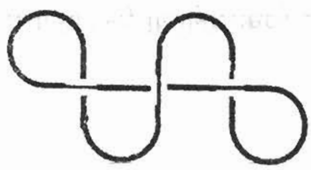

(4) 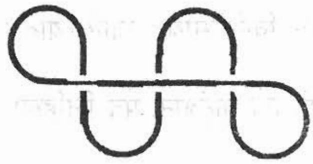

Tschokwe people complete Sona patterns using a stick without removing the stick from the ground. Select the odd pattern from given options.

(1) 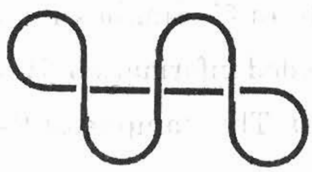

(2) 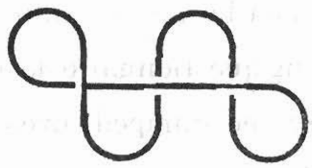

(3) 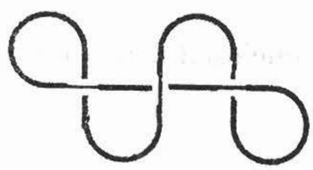

(4) 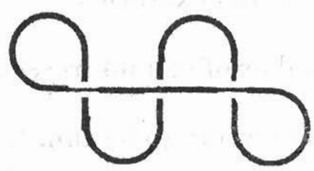

2. त्याच्या 6 वीच्या वर्गाकडून प्रकाशित होणाऱ्या दैनिकाचे सदर लिहिण्यासाठी उमेदला यादृच्छिकरित्या निवडलेल्या कुटुंबांकडून कचऱ्याच्या विल्हेवाटीच्या उपायांची माहिती गोळा करायची होती. त्याने 57 कुटुंबांना आवश्यक माहिती मिळवण्यासाठी खास रचलेली प्रश्नावली पूर्ण करण्याची विनंती करणारे पत्र पाठवले. प्रत्येक विनंतीसोबत त्याने त्यात स्वत:चा पत्ता लिहून तिकीट चिकटवलेला लिफाफाही ठेवला. या प्रत्येक तिकीटाची किंमत 6.6 रु. आहे. त्याला त्यातील 33 जणांकडून प्रतिसाद मिळाला तेव्हा तो खुश झाला.

या खटपटीत उमेदला पोस्टाच्या तिकीटांसाठी किती खर्च आला याचा हिशेब करण्यासाठी वरीलपैकी गरज नसलेल्या महितीची निवड करा.

(1) प्रत्येक विनंतीसोबत त्याने त्यात स्वत:चा पत्ता लिहून तिकीट चिकटवलेल्या लिफाफ्यांची संख्या

(2) उमेदने 57 कुटुंबांना पत्रे लिहिली

(3) प्रत्येक तिकीटाची किंमत 6.6 रुपये आहे

(4) 33 कुटुंबांनी प्रतिसाद दिला

Umed wanted to collect information about the measures of garbage disposal employed by randomly selected families, for writing a column in a daily that is published by his 6th standard class. He wrote to 57 families requesting for completing questionnaire designed for getting needed information. He enclosed a self addressed stamped envelope with each request. The stamps cost Rs. 6.6 each. He was happy to receive replies from 33 of them.

Select one of the pieces of information given above that is not needed to work out how much this exercise cost Umed in postage.

(1) Number of self addressed stamped envelope enclosed with each request

(2) Umed wrote to 57 families

(3) The stamps cost Rs. 6.6 each

(4) 33 families replied

3. जना सायकलने कामाला जाते. तिच्या मार्गाचा पहिला एक चतुर्थांश टप्पा चढणीचा असून, उरलेला सगळा माळावरचा आहे. चढणीवर तसेच माळावर ती स्थिर गती राखून असते परंतु चढणीपेक्षा तिची माळावरची गती दुप्पट असते. जनाच्या या प्रवासाचे उत्तम प्रतिरूपण करणारा एक आलेख पुढील पर्यायांतून निवडा.

(1)
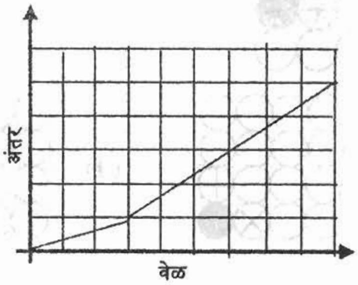

(2)
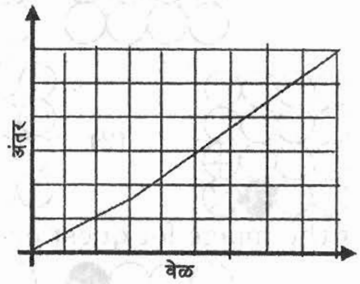

(3)
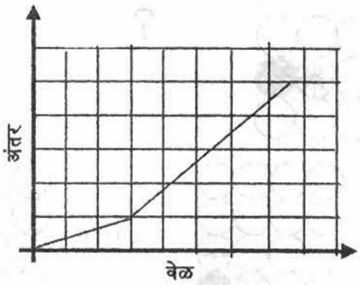

(4)
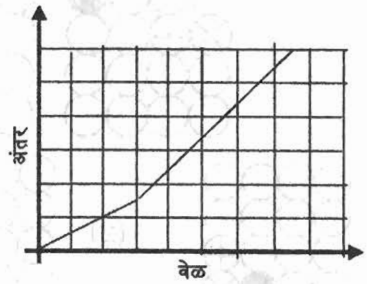

Jana goes to work by cycle. The first quarter of her route is uphill, then the rest is flat. She maintains a constant speed, both uphill and on the flat, but her speed on the flat is twice her speed uphill. Select one of the following graphs that best represents Jana's journey to work.

(1)
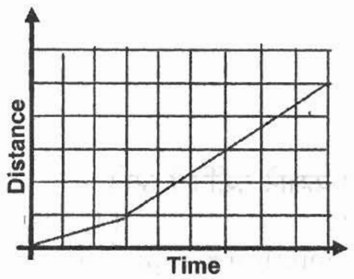

(2)
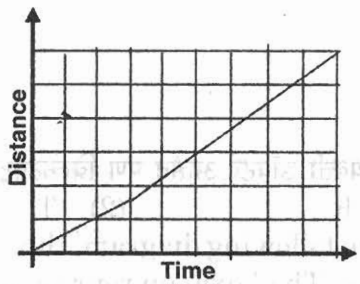

(3)
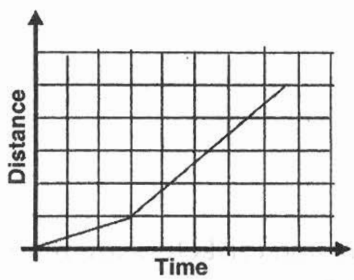

(4)
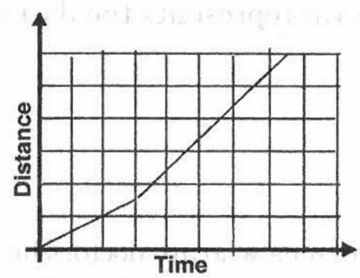

4. प्रश्नचिन्हाच्या जागेसाठी प्रतिमा निवडा.

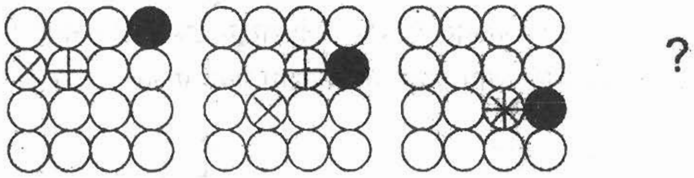

(1) 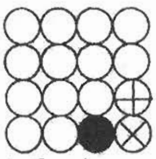 (2) 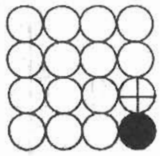 (3) 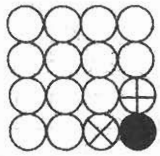 (4) 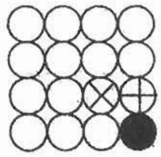

Select the image for question mark.

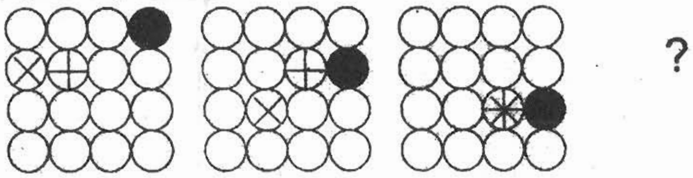

(1) 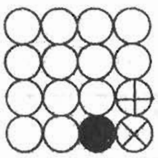 (2) 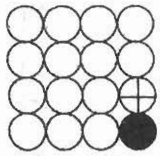 (3) 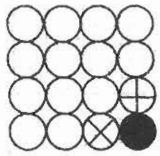 (4) 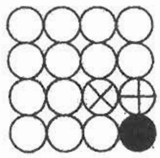

5. खालील आकृतीत तीन व्यावसायिकांचे गट दाखविले आहेत. षट्कोन क्रिकेटपटू, आयत इंजिनियर्स व लंबगोल डॉक्टर दर्शविते, तर

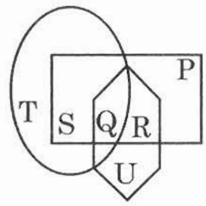

ज्या व्यक्ती डॉक्टर आहेत पण क्रिकेटपटू व इंजिनियर नाहीत ते कशाने दर्शविले आहे ?

(1) R (2) T (3) Q (4) S

In the following diagram, three groups of professionals are represented by following figure. The hexagon represents the cricketers, the rectangle represents engineers and oval represents the doctors, then

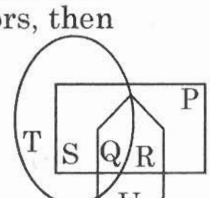

the persons who are doctors but are not engineers and cricketers are represented by

(1) R (2) T (3) Q (4) S

6. 1701 ते 1900 पर्यंत किती लीप वर्षे आहेत (दोन्ही वर्षे समाविष्ट आहेत) ?
(1) 50 (2) 49 (3) 48 (4) 47

How many leap years are there from 1701 to 1900 (both years are included) ?
(1) 50 (2) 49 (3) 48 (4) 47

7. सोबतची गालिच्याची आकृती अभ्यासा. ती उजव्या व डाव्या बाजूला असलेले दोन काळे पट्टे, मध्ये पांढरा चौरस, आणि केंद्रस्थानी असलेले पान यांची बनलेली आहे. पांढऱ्या चौरसाची रुंदी काळ्या पट्ट्याच्या रुंदीच्या दुप्पट मोठी आहे. पानाने मधल्या चौरसाचा पाव भाग व्यापलेला आहे.

आकृती प्रमाणबद्ध नाही

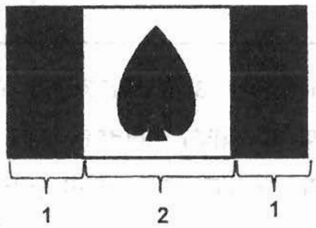

गालिच्याच्या संदर्भात काळ्या क्षेत्राचे पांढऱ्या क्षेत्राशी असलेले गुणोत्तर निवडा.
(1) 2 : 1 (2) 3 : 5
(3) 5 : 3 (4) 5 : 4

Study accompanying diagram of carpet. It is consists of two black strips on the left and the right, a white square in the middle, and a leaf in the centre. The width of the white square is twice as large as the width of a black strip. The leaf occupies a quarter of the square in the middle.

Diagram not to the scale

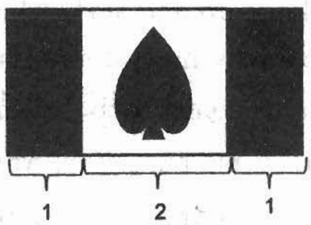

Select the ratio of black to white area with respect to carpet.
(1) 2 : 1 (2) 3 : 5
(3) 5 : 3 (4) 5 : 4

8. खालील मालिकेत प्रश्नचिन्हाच्या ठिकाणी कोणती संख्या येईल ?

123, 146, 171, 198, ?

(1) 212 (2) 237

(3) 227 (4) 241

Which number will replace the question mark in the following sequence ?

123, 146, 171, 198, ?

(1) 212 (2) 237

(3) 227 (4) 241

---

9. प्रसाद, मिलिंद व अल्विन हे तीन मित्र त्यांच्या उंचीविषयी बोलत आहे. सर्वांनाच माहित आहे की, त्यांची उंची वेगवेगळी आहे. त्यांच्यापैकी प्रत्येकजण तीन वाक्ये बोलतात. तसेच प्रत्येकजण खरे बोलणाऱ्या, खोटे बोलणाऱ्या व आलटून पालटून खरे खोटे बोलणाऱ्या गटातील आहे. त्यांनी पुढीलप्रमाणे विधाने केली :

प्रसाद : मी सर्वात उंच आहे. मी नेहमी खरे बोलतो. मिलिंद नेहमी खोटे बोलतो.

मिलिंद : मी सर्वात उंच नाही. प्रसाद खोटारडा आहे. अल्विन सर्वात ठेंगणा आहे.

अल्विन : प्रसाद खोटारडा आहे. मी उलटसुलट बोलणारा नाही. मी सर्वात ठेंगणा नाही.

तर सर्वात उंच कोण ?

(1) मिलिंद (2) अल्विन

(3) प्रसाद (4) सांगता येत नाही

Three friends Prasad, Milind and Alvin are talking about their heights. It is known that each of them are of different heights. Each one of them speaks three sentences. Each of them belongs to one of the three categories, Truth Teller, Liar and Alternators. They made following statements :

Prasad : I am tallest. I always speak truth. Milind always lies.

Milind : I am not the tallest. Prasad is a liar. Alvin is the shortest.

Alvin : Prasad is liar. I am not an alternator. I am not the shortest.

Then who is the tallest ?

(1) Milind (2) Alvin

(3) Prasad (4) Cannot be defined

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

10. सरिता ही सोमेशच्या आईच्या नातवाची पत्नी आहे. सोमेशचा सरिताशी काय संबंध आहे ?

(1) आजी (2) वडील

(3) सासरा (4) नवरा

Sarita is a wife of grandson of Somesh's mother. How is Somesh related to Sarita ?

(1) Grandmother (2) Father

(3) Father-in-law (4) Husband

---

11. R = वास्तव संख्यांचा संच, I = पूर्णांक संख्यांचा संच, W = पूर्ण संख्यांचा संच, N = नैसर्गिक संख्यांचा संच आहेत, तर खालील विधानांमधून चूकीचे विधान शोधा.

(1) $I \subset W \subset N$ (2) $N \subset I \subset R$

(3) $W \subset I$ (4) $W \cap N = \{0\}$

If R = Set of real numbers, I = Set of integers, W = Set of whole numbers, N = Set of natural numbers, then find the wrong statement from the following statements.

(1) $I \subset W \subset N$ (2) $N \subset I \subset R$

(3) $W \subset I$ (4) $W \cap N = \{0\}$

---

12. QUESTION या शब्दामधून 5 मूळाक्षरांची अशी निवड करावयाची आहे की, ज्यात कमीत कमी 2 स्वरांचा समावेश असेल आणि कोणत्याही मूळाक्षराची पुनरावृत्ती झालेली नसेल, तर अशी निवड किती प्रकारे करता येईल ते शोधा.

(1) 24 (2) 25

(3) 48 (4) 52

Find the number of ways selecting 5 letters from the word QUESTION, so that at least two vowels are included and no letter repeated.

(1) 24 (2) 25

(3) 48 (4) 52

13. गेल्या अनेक दशकांत A देशाकडून B देशाने बनवलेल्या वाहनांची मागणी वाढली आहे मात्र A देशाने बनवलेल्या वाहनांची B देशाकडून होणारी मागणी गोठलेली आहे. B च्या उत्पादकांकडे वरचढ प्रौद्योगिकी असल्यामुळे सुरुवातीला ही तफावत स्वीकारार्ह होती व त्यातून इंधन-कार्यक्षम, स्वस्त देखभालीच्या वाहनांचे उत्पादन झाले. वास्तवात आता A ची वाहने या गुणांसंदर्भात, किंचितशीही जास्त चांगली नसली तरी तुलनेने जवळपास सारखीच आहेत. B देशाचे चालक रस्त्यांच्या डाव्या बाजूने वाहने चालवतात या बाबीची दखल घेण्यात A देशाचे उत्पादक अपयशी ठरले आहेत. व्यापारातील हे असंतुलन कमी करण्याला हातभार लागण्यासाठी A देशाच्या उत्पादकांनी उजव्या बाजूची वळण चक्रे असलेली अधिक वाहने उत्पादित करायला हवीत हे स्पष्ट आहे.

या युक्तिवादाचे गृहितक पुढील पर्यायांतून निवडा.

(1) जर A देश उजव्या वळण चक्राची वाहने बनवेल, तर B देशाचे ग्राहक A देशाकडून वाहने खरेदी करणे पसंत करतील.

(2) B देशाचे ग्राहक रस्त्याच्या डाव्या बाजूने वाहने चालवत असतील, तर वाहनाच्या डाव्या बाजूला वळण चक्र बसवलेली वाहने खरेदी करण्याकडे या ग्राहकांचा कल कमी असणार.

(3) A देश स्वत:च्या वाहनांची इंधन-कार्यक्षमता वाढवणे व त्यांचा देखभाल खर्च घटवणे या सुधारणा करणे चालू ठेवेल.

(4) स्वत:च्या सर्व नागरिकांनी उजवी वळण चक्रे असलेली वाहने खरेदी करावीत हे B देशाच्या प्रशासनाला हवे आहे.

Over the last several decades, the demand for Country B's automobiles increased in Country A but demand for Country A's automobiles in Country B has remained stagnant. Initially, this disparity was plausibly due to B's manufacturers having superior technology, which has yielded more fuel efficient cars with cheaper maintenance. However, now Country A's cars are comparable – if not slightly superior – in these respects. Country A's manufacturers fail to acknowledge that Country B's drivers drive on the left-side of the road. Clearly, to help lessen this trade imbalance, Country A manufacturers should produce more cars with right-side steering wheels.

Select the one of the following which is an assumption made by the argument.

(1) If Country A makes automobiles with right-side steering wheels, most consumers from Country B will chose to purchase a car from Country A.

(2) If consumers from Country B drive on the left-side of the road, these consumers are less inclined to buy steering wheels found on the left-side of the car.

(3) Cars from Country A will continue to improve their fuel efficiency and reduce their maintenance costs.

(4) The government of Country B requires all its citizens to purchase cars with right-side steering wheels.

14. 2011 साली जपानमध्ये फुकुशिमा अणु ऊर्जा यंत्रणेत अपघात झाला होता. यामुळे या भागात किरणोत्सर्गी प्लुटोनियम विखुरला गेला आणि शासनाला जवळपास पाच लाख लोकांना त्यातून विस्थापित करावे लागले. किरणोत्सर्गाच्या संपर्कात आरोग्याला पोहोचणाऱ्या धोक्यापासून सुरक्षित ठेवण्यासाठी, या भागात पुन्हा परतायला लोकांवर बंदी घालण्यात आली. पण फुकुशिमासारख्याच चेर्नोबिल येथे घडलेल्या तशाच परिस्थितीच्या अभ्यासाने, जरी व्यक्तींचे सरासरी आयुर्मान घटले तरी त्याला पूर्णपणे किरणोत्सर्गामुळे झालेला कर्करोग कारणीभूत नव्हता असे दाखवून दिले. जन्मभराच्या निर्वासिततेमुळे आलेली खिन्नमनस्कता, दारूचे व्यसन आणि आत्महत्या ही घटलेल्या आयुर्मानाची प्रमुख कारणे होती. म्हणजेच कायमच्या निर्वासिततेमुळे झालेले मनोवैज्ञानिक परिणाम कदाचित किरणोत्सर्गाच्या शारीरिक परिणामांपेक्षा अधिक गंभीर होते. किरणोत्सर्गाच्या सुरक्षितता पातळीबद्दल वैज्ञानिकांत सहमती नाही हे लक्षात घेण्याची गरज आहे. म्हणून आता इच्छा असल्यास फुकुशिमा निर्वासितांना स्वत:च्या मूळ निवासात परतायची मोकळीक दिली पाहिजे.

वरील युक्तिवादाचा सर्वात उत्तम प्रकारे प्रमुख निष्कर्ष व्यक्त करणारे पुढीलपैकी एक विधान निवडा.

(1) किरणोत्सर्गाच्या संपर्काच्या परिणामी निर्माण होणाऱ्या कर्करोगाचा धोका अतिरंजित केला जातो

(2) किरणोत्सर्गाच्या सुरक्षितता पातळीविषयी वैज्ञानिकांत सहमती नाही

(3) जेव्हा लोकांवर स्वत:ची घरे कायमची सोडण्यासाठी बळजबरी केली जाते तेव्हा त्यांचे आयुर्मान घटते

(4) जर लोकांना किरणोत्सर्गाचा धोका माहीत असेल तर अपघाताची जागा कायमची सोडायची वा नाही याची निवड लोकांची असायला हवी

In 2011, there was an accident in Japan at the Fukushima Atomic Power Plant. This caused dispersion of radioactive Plutonium in the area and government had to evacuate nearly half a million people. These people were prohibited from returning to the area for protecting them from health risks of radiation exposure. But according to studies of situation at Chernobyl, that was similar to Fukushima situation showed that though average life expectancy of evacuated persons was reduced, it was not totally because of cancer caused by radiation. Major causes of reduced life expectancy were depression, alcoholism, and suicide due to lifelong evacuation. Thus permanent evacuation resulted in psychological effects that might be more severe than the physical effects of radiation. It is necessary to note that there is no agreement among scientist about safety level of the radiation . Therefore now Fukushima evacuees should be allowed to return to their original dwellings if they are willing.

Select one of the following statement that best expresses the main conclusion of the above argument.

(1) Risk of cancer resulting due to exposure to radiation is highly exaggerated

(2) Scientist disagree about a safety level of radiation

(3) Life expectancy is reduced when people are forced to abandon their homes permanently

(4) Whether to evacuate accident area permanently or not should be the peoples' choice, if they know the risk of radiations

15. हॅपी देशातील सहा क्षेत्रांपैकी प्रत्येक क्षेत्र, प्रत्येक व्यक्तीच्या एकूण वार्षिक उत्पन्नावर स्वत:चा आयकर दर लागू करते.

पुढील सारणी सहा भिन्न व्यक्तींच्या आयकराची माहिती दाखवते.

नाव	क्षेत्र	एकूण वार्षिक उत्पन्न	आयकर दर
तिर्थ	उत्तर	10,000	30%
नीना	मध्यवर्ती	20,000	25%
विल्मा	पश्चिम	1,50,000	3%
दिनू	वायव्य	50,000	6%
अमिना	पूर्व	80,000	5%
रमण	सीमावर्ती	12,000	30%

एका वर्षात तिर्थइतकीच आयकर रक्कम देणाऱ्या व्यक्तीचे नाव दर्शवणारा पर्याय निवडा.

(1) नीना (2) दिनू

(3) रमण (4) विल्मा

Each of the six regions in the country of Happy sets its own income tax rate which applies to the total annual income of an individual.

The table below shows income tax information relating to six different persons.

Name	Region	Total annual income	Income tax rate
Tirth	North	10,000	30%
Nina	Central	20,000	25%
Wilma	West	1,50,000	3%
Dinu	North West	50,000	6%
Amina	East	80,000	5%
Raman	Frontier	12,000	30%

Select the option that indicates the person who pays the same amount of income tax in a year as Tirth.

(1) Nina (2) Dinu

(3) Raman (4) Wilma

16. खालीलपैकी महाराष्ट्रातील बॉक्साइटचे सर्वाधिक उत्पादन करणारे जिल्हे कोणते ?

(1) अमरावती, भंडारा, गोंदिया
(2) यवतमाळ, नांदेड, परभणी
(3) चंद्रपूर, गोंदिया, नागपूर
(4) कोल्हापूर, रत्नागिरी, रायगड

Which of the following are the largest Bauxite producing districts in Maharashtra ?

(1) Amaravati, Bhandara, Gondia
(2) Yevatmal, Nanded, Parbhani
(3) Chandrapur, Gondia, Nagpur
(4) Kolhapur, Ratnagiri, Raigad

---

17. जोड्या जुळवा.

	खनिजे		प्रमुख वापर
अ.	सिलिकेट	I.	खते
ब.	जिप्सम	II.	सिमेंट कारखाना
क.	पोटॅश	III.	प्लास्टर वॉलबोर्ड
ड.	लाईम स्टोन	IV.	काच कारखाना

	अ	ब	क	ड
(1)	IV	III	I	II
(2)	IV	II	I	III
(3)	III	II	IV	I
(4)	IV	I	II	III

Match the following.

	Minerals		Major uses
a.	Silicate	I.	Fertilizers
b.	Gypsum	II.	Cement industry
c.	Potash	III.	Plaster wallboard
d.	Lime stone	IV.	Glass industry

	a	b	c	d
(1)	IV	III	I	II
(2)	IV	II	I	III
(3)	III	II	IV	I
(4)	IV	I	II	III

18. खालीलपैकी कोणती विधाने ग्रामीण समाजाचे वैशिष्ट्ये आहेत ?

अ. दाट लोकसंख्या

ब. शेती प्रधान समाज

क. पितृसत्ताक कुटुंब पद्धती

ड. शैक्षणिक मागासलेपणा

(1) फक्त 'अ' (2) अ, ब आणि क (3) ब, क आणि ड (4) फक्त ड

Identify the characteristics of rural community from below sentences.

a. Dense population

b. Agriculture main activity of society

c. Paternal family system

d. Backwardness in education

(1) only a (2) a, b and c (3) b, c and d (4) only d

---

19. महाराष्ट्रातील किती जिल्ह्यांच्या सीमा कर्नाटक राज्याला भिडलेल्या आहेत ?

(1) 05 (2) 07 (3) 06 (4) 08

How many districts of Maharashtra share their boundaries with Karnataka State ?

(1) 05 (2) 07 (3) 06 (4) 08

---

20. पुढील विधानांचा विचार करा.

विधान – I : मुंबई-नागपूर व मुंबई-पुणे दुहेरी ब्रॉडगेजचे रेल्वेमार्ग आहेत.

विधान – II : मुंबई-नागपूर व मुंबई-पुणे मार्गावर विजेवर चालणाऱ्या आगगाड्या आहेत.

(1) विधान I आणि II बरोबर आहेत

(2) विधान I आणि II चुकीची आहेत

(3) विधान I बरोबर परंतु II चूक आहेत

(4) विधान I चूक परंतु II बरोबर आहे

Consider the following statements.

Statement – I : Mumbai-Nagpur and Mumbai-Pune is a double broad gauge railway line.

Statement – II : There are electric trains running on the Mumbai-Nagpur and Mumbai-Pune route.

(1) Statement I and II are correct

(2) Statement I and II are incorrect

(3) I Statement is correct but II is false

(4) I Statement is false but II is correct

---

21. प्रो.आर.डी. कर्वे यांनी 1925 मध्ये पहिले संतती नियमन केंद्र कोणत्या शहरात सुरू केले ?
(1) पुणे (2) मुंबई (3) ठाणे (4) कुलाबा
In which city did Prof. R.D. Karve start the first family planning centre in 1925 ?
(1) Pune (2) Mumbai (3) Thane (4) Kulaba

22. माथेरान हे थंड हवेचे ठिकाण कोणत्या जिल्ह्यात स्थित आहे ?
(1) ठाणे (2) रायगड (3) रत्नागिरी (4) पुणे
In which district is Matheran hill station situated ?
(1) Thane (2) Raigad (3) Ratnagiri (4) Pune

23. २०११च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील खालील जिल्ह्याच्या लोकसंख्येच्या घनतेनुसार चढती क्रमवारी लावावी व योग्य पर्याय निवडा.
(1) नंदुरबार - बीड - जालना - उस्मानाबाद
(2) नंदुरबार - जालना - बीड - उस्मानाबाद
(3) उस्मानाबाद - जालना - बीड - नंदुरबार
(4) उस्मानाबाद - बीड - जालना - नंदुरबार
As per 2011 census in Maharashtra arrange the following districts in ascending order as per density of population and choose the correct option.
(1) Nandurbar – Beed – Jalana – Usmanabad
(2) Nandurbar – Jalana – Beed – Usmanabad
(3) Usmanabad – Jalana – Beed – Nandurbar
(4) Usmanabad – Beed – Jalana – Nandurbar

24. महाराष्ट्रात विविध प्रकारची फळे पिकविण्यात _________ जिल्ह्यांचा पहिला क्रमांक आहे.
(1) अहमदनगर (2) पुणे (3) सोलापुर (4) औरंगाबाद
__________ district ranks first in Maharashtra in growing a variety of fruits.
(1) Ahamadnagar (2) Pune (3) Solapur (4) Aurangabad

25. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?
(1) चंद्रपूर जिल्ह्याची लोकसंख्या घनता (जनगणना 2011) वर्धा जिल्ह्या पेक्षा जास्त आहे
(2) जनगणना 2011 प्रमाणे बुलढाणा जिल्ह्याची लोकसंख्या 25 कोटी पेक्षा जास्त होती
(3) माणगंगा नदी सातारा जिल्ह्यातून वाहते.
(4) कळमनुरी हे हिंगोली जिल्ह्यातील तालुका ठिकाण आहे

Which of the following statement is incorrect ?
(1) Chandrapur district has more population density (2011 census) than Wardha district
(2) As per census 2011, population of Buldhana district was more than 25 crore
(3) Manganga river flows in Satara district
(4) Kalmnuri is a tahsil place of Hingoli district

---

26. इ.स. १९३३ मध्ये मुंबईत निर्भीड या साप्ताहिकाचे प्रकाशन सुरू झाले. त्याचे मालक आणि संपादक कोण होते ?
(1) अनंतराव गद्रे (2) दिनकरराव जवळकर
(3) केशवराव जेधे (4) गणपतराव जाधव

In 1933, the Weekly Nirbheed (Fearless) began to be published from Mumbai. Who was its owner and editor ?
(1) Anantrao Gadre (2) Dinkarrao Javalkar
(3) Keshavrao Jedhe (4) Ganpatrao Jadhav

---

27. खालीलपैकी कोणत्या वृत्तपत्रांना राजर्षी शाहू महाराजांनी नैतिक आणि आर्थिक पाठबळ दिले ?
अ. विजयी मराठा
ब. दीनमित्र
क. तरुण मराठा
ड. संदेश
(1) अ आणि क (2) अ, ब आणि क
(3) ब, क आणि ड (4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following newspapers were morally and financially supported by Rajarshi Shahu Maharaj ?
a. Vijayi Maratha
b. Dinmitra
c. Tarun Maratha
d. Sandesh
(1) a and c (2) a, b and c
(3) b, c and d (4) a, b, c and d

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

28. पुढील विधाने काळजीपूर्वक वाचा.

अ. २८ सप्टेंबर १९१९ च्या आदेशानुसार छत्रपती शाहू महाराजांनी अस्पृश्य मानलेल्या विद्यार्थ्यांसाठीच्या स्वतंत्र शाळा बंद केल्या.

ब. अस्पृश्य विद्यार्थ्यांसाठीच्या आठपैकी तीन शिष्यवृत्ती मुलींसाठी राखीव होत्या.

क. राजपुत्र शिवाजी यांच्या स्मरणार्थ शिष्यवृत्तीसाठी कोल्हापूर संस्थानाबाहेरच्या अस्पृश्य मुलीही पात्र मानल्या जात.

(1) अ, ब, क चूक आहेत (2) अ, ब, क बरोबर आहेत
(3) केवळ अ चूक आहे (4) अ आणि क चूक आहेत

Read the statements carefully.

A. By the Resolution of 28 September 1919, Chhatrapati Shahu Maharaj ordered a closure of separate schools for the untouchable students.

B. Three out of eight scholarships for untouchable students were reserved for girls.

C. Untouchable girls from outside of Kolhapur State were also eligible for the Prince Shivaji Memorial Scholarship.

(1) A, B and C are false (2) A, B and C are true
(3) Only A is false (4) A and C are false

---

29. राजर्षी शाहू महाराजांनी जबाबदारीच्या पदांवर अधिकारी म्हणून अस्पृश्य मानल्या गेलेल्या व्यक्तींच्या नेमणुका केल्या. खालीलपैकी कोणते अधिकारी त्यांच्या महसूल खात्यात कार्यरत होते ?

अ. रामचंद्र सखाराम कांबळे

ब. यल्लाप्पा बाळा नाईक

क. धोंडदेव रामचंद्र व्हटकर

ड. दत्तू संतराम पवार

(1) सर्व अ, ब, क आणि ड (2) फक्त क
(3) फक्त अ, क आणि ड (4) फक्त ब आणि क

Rajarshi Shahu Maharaj appointed a number of untouchables on responsible positions as officers. Which of the following officials worked in his Revenue Department ?

A. Ramchandra Sakharam Kamble

B. Yallappa Bala Naik

C. Dhonddev Ramchandra Vhatkar

D. Dattu Santram Pawar

(1) All A, B, C and D (2) Only C
(3) Only A, C and D (4) Only B and C

30. खालीलपैकी कोणत्या महत्वाच्या घटना लोकमान्य टिळकांशी संबंधित होत्या ?
अ. लाहोर अधिवेशन
ब. सुरत अधिवेशन
क. होमरुल चळवळ
ड. लखनौ करार
(1) फक्त अ, ब आणि क (2) फक्त ब, क आणि ड
(3) फक्त अ, क आणि ड (4) फक्त क आणि ड

Which of the following important events were associated with Lokmanya Tilak ?
a. Lahore Session
b. Surat Session
c. Home Rule Movement
d. Lucknow Pact
(1) Only a, b and c (2) Only b, c and d
(3) Only a, c and d (4) Only c and d

31. राजर्षी शाहू महाराजांच्या सहकार्याने गंगाराम कांबळे यांनी कोल्हापूर मध्ये सुरू केलेल्या हॉटेलचे नाव काय होते ?
(1) सत्यशोधक हॉटेल
(2) सत्यसुधारक हॉटेल
(3) सत्यार्थ हॉटेल
(4) सत्यमय हॉटेल

What was the name of the hotel started by Gangaram Kamble in Kolhapur with the co-operation of Rajarshi Shahu Maharaj ?
(1) Satyashodhak Hotel
(2) Satyasudharak Hotel
(3) Satyarth Hotel
(4) Satyamey Hotel

32. भारतात मुद्रणालयाची सुरुवात सर्वप्रथम कोठे झाली ?
(1) मुंबई (2) मद्रास
(3) बंगाल (4) गोवा

Where did the first printing press start in India ?
(1) Mumbai (2) Madras
(3) Bengal (4) Goa

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

33. लॉर्ड कर्झन यांनी दुष्काळ निवारणार्थ दिलेल्या करसवलतीबद्दलची इंग्रज सरकारची जाहिरातबाजी आणि सरकारी खर्चाच्या सबबीवर तीन कोटी तीस लाख रुपयांची नव्याने लादलेला कर यामधील विरोधाभास __________ यांनी आपल्या अर्थसंकल्पावरील भाषणातून दाखवून दिला.

(1) गोपाळ कृष्ण गोखले
(2) दादाभाई नौरोजी
(3) विलियम वेडरबर्न
(4) सय्यद अहमद खान

In his budget speech highlighted the contradiction between the British propaganda about the tax relief granted in a famine year by Lord Curzon and the additional tax of Rs. 3 Crore 30 Lakhs levied for payment of government expenditure.

(1) Gopal Krishna Gokhale
(2) Dadabhai Naoroji
(3) William Wedderburn
(4) Sayyed Ahmed Khan

---

34. नारायण मेघाजी लोखंडे यांनी 'बॉम्बे फॅक्टरी कमिशन' पुढे कोणत्या मागण्या मांडल्या होत्या ?

अ. रविवारी पगारी सुट्टी द्यावी.
ब. कामाच्या दिवशी दुपारी एक तास सुट्टी द्यावी.
क. गिरणीची वेळ सकाळी साडेसहा ते सायंकाळ असावी.
ड. कामाच्या वेळी कामगारास दुखापत झाल्यास कामगार कामावर परत येईपर्यंत वेतन मिळावे.

(1) फक्त अ आणि ब
(2) फक्त ब आणि क
(3) फक्त क आणि ड
(4) फक्त अ, क आणि ड

What demands did Narayan Meghaji Lokhande make before the 'Bombay Factory Commission' ?

a. To give paid leave on Sunday.
b. To give one hour off in the afternoon on working day.
c. Mill time should be from 6.30 morning to evening.
d. In case of injury to the worker at work place, the worker should be paid till be returns to work.

(1) Only a and b
(2) Only b and c
(3) Only c and d
(4) Only a, c and d

---

35. कोल्हापूरातील 'शिवाजी क्लब' याच्याशी खालीलपैकी कोणत्या व्यक्ती संबंधित होत्या ?

अ. हणमंतराव कुलकर्णी, रामचंद्र गद्रे

ब. दामोदर हरी जोशी, गणेश मोडक

क. हनुमंत देशपांडे, गंगाधर गोखले

ड. हरिभाऊ चिटणीस, सदाशिव चित्रे

(1) फक्त अ, ब आणि क (2) फक्त ब, क आणि ड

(3) फक्त अ आणि ब (4) फक्त क आणि ड

Who among the following persons were related to 'Shivaji Club' of Kolhapur ?

a. Hanmantrao Kulkarni, Ramchandra Gadre

b. Damodar Hari Joshi, Ganesh Modak

c. Hanumant Deshpande, Gangadhar Gokhale

d. Haribhau Chitnis, Sadashiv Chitre

(1) Only a, b and c (2) Only b, c and d

(3) Only a and b (4) Only c and d

---

36. खालीलपैकी कोणत्या उच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र लक्षद्वीप केंद्रशासित प्रदेशापर्यंत विस्तारलेले आहे ?

(1) केरळ (2) तामिळनाडू

(3) मुंबई (4) दिल्ली

The jurisdiction of which of the following High Court is spread up to Lakshadweep Union Territory ?

(1) Kerala (2) Tamil Nadu

(3) Mumbai (4) Delhi

---

37. ७३ व्या घटनादुरुस्ती कायद्यानुसार, राज्यधोरणाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांतील खालीलपैकी कोणत्या अनुच्छेदातील तत्त्वांची अंमलबजावणी करण्यात आली आहे ?

(1) अनुच्छेद ३९ (2) अनुच्छेद ४०

(3) अनुच्छेद ४२ (4) अनुच्छेद ४३

By the 73rd Amendment Act, which of the following Directive Principle for the State Policies has been said to be implemented ?

(1) Article 39 (2) Article 40

(3) Article 42 (4) Article 43

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

38. भारत हे धर्मनिरपेक्ष राज्य राहील याची हमी कितव्या घटनादुरुस्तीत देण्यात आली आहे ?
अ. ४० व्या
ब. ४२ व्या
क. २३ व्या
ड. ४४ व्या

वरीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.
(1) फक्त ब आणि क (2) फक्त क आणि ड (3) फक्त अ आणि ब (4) फक्त ब

Which Amendment gives the guarantee that India will remain Secular State ?
a. 40th
b. 42nd
c. 23rd
d. 44th

Select the correct option from above.
(1) Only b and c (2) Only c and d (3) Only a and b (4) Only b

---

39. कोणत्या वर्षी ब्रिटीश सरकारने प्रथमच संविधान सभेची स्थापना करण्याची मागणी मान्य केली ?
(1) १९४६ (2) १९४५ (3) १९४० (4) १९३९

In which year did the British Government accept the demand for framing of a Constituent Assembly for the first time ?
(1) 1946 (2) 1945 (3) 1940 (4) 1939

---

40. खालीलपैकी कोणते विषय ४२ व्या घटनादुरुस्तीद्वारे १९७६ मध्ये राज्य सूचीमधून समवर्ती सूचीमध्ये समाविष्ट केले गेले ?
अ. वीज
ब. शिक्षण
क. वजन व मापे
ड. विवाह आणि घटस्फोट

वरीलपैकी कोणते पर्याय बरोबर आहेत ?
(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त ब आणि क (3) फक्त ड आणि क (4) फक्त ड आणि अ

Which of the following subject were included in the Concurrent List from the State List in 1976 by the 42nd Constitutional Amendment ?
a. Electricity
b. Education
c. Weights and Measures
d. Marriage and Divorce

Which of the above options is/are correct ?
(1) Only a and b (2) Only b and c (3) Only d and c (4) Only d and a

---

41. राज्यघटनेच्या कोणत्या परिशिष्टामध्ये भारतातील घटकराज्यांची नावे व त्यांचा भौगोलिक विस्तार याबाबतच्या तरतूदी केल्या आहेत ?

(1) पहिले (2) चौथे (3) पाचवे (4) सातवे

Which one of the following Schedules of the Constitution lists the names of Indian States and specifies their territories ?

(1) 1st (2) 4th (3) 5th (4) 7th

---

42. भारतीय संविधानातील भाग – III मध्ये खालील बाबींचा समावेश होतो.

अ. शिक्षणाचा हक्क

ब. सार्वजनिक नोकरीच्या बाबींमध्ये समान संधी

क. ग्रामपंचायतीचे संघटन

ड. समान न्याय व कायदेविषयक मोफत सहाय्य

(1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड (3) अ आणि ब (4) क आणि ड

Part – III of the Indian Constitution includes

a. Right to Education

b. Equality of opportunity in matters of public employment

c. Organisation of Village Panchayats

d. Equal justice and free legal aid

(1) a, b and c (2) b, c and d (3) a and b (4) c and d

---

43. जोड्या लावा (उद्देशपत्रिकेचे महत्त्व) :

	'अ' (व्यक्ती)	**'ब' (कथन)**
अ.	के. एम. मुंशी	i. उद्देशपत्रिका ही संविधानाची आत्मा आहे
ब.	पं. ठाकुर दास भार्गव	ii. उद्देशपत्रिका ही अमेरिकेच्या स्वातंत्र्याच्या घोषणे सारखी आहे
क.	अर्नेस्ट बार्कर	iii. उद्देशपत्रिका ही संविधानाची मुख्य गोष्ट (की नोट) आहे
ड.	मो. हिदायतुल्ला	iv. उद्देशपत्रिका ही सार्वभौम लोकशाही प्रजासत्तकाची कुंडली आहे

(1) अ – ii, ब – iii, क – i, ड – iv

(2) अ – i, ब – iv, क – ii, ड – iii

(3) अ – iv, ब – i, क – ii, ड – iii

(4) अ – iv, ब – i, क – iii, ड – ii

Match the pairs (significance of the Preamble) :

	'A' (Person)	**'B' (Statement)**
A.	K. M. Munshi	i. Preamble is the soul of the Constitution
B.	Pt. Thakur Das Bhargava	ii. Preamble resembles the declaration of Independence of the USA
C.	Ernest Barker	iii. Preamble is a key-note to the Constitution
D.	Md. Hidayatullah	iv. Preamble is the horoscope of our sovereign democratic republic

(1) A – ii, B – iii, C – i, D – iv

(2) A – i, B – iv, C – ii, D – iii

(3) A – iv, B – i, C – ii, D – iii

(4) A – iv, B – i, C – iii, D – ii

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

44. जोड्या लावा :

	(अनुच्छेद)		(घटनेतील तरतुदी)
a.	अनुच्छेद ३९ (A)	i.	समान नागरी कायदा
b.	अनुच्छेद ४०	ii.	कार्यकारी यंत्रणेपासून न्याययंत्रणा अलग ठेवणे
c.	अनुच्छेद ४४	iii.	ग्रामपंचायतीचे संघटन
d.	अनुच्छेद ५०	iv.	समान न्याय व मोफत कायदेविषयक मदत

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	i	iv	iii
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	iv	iii	i	ii

Match to columns :

	(Article)		(Constitutional Provision)
a.	Article 39 (A)	i.	Uniform Civil Code
b.	Article 40	ii.	Separation of Judiciary from Executive
c.	Article 44	iii.	Organisation of Village Panchayats
d.	Article 50	iv.	Equal Justice and Free Legal Aid

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	i	iv	iii
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	iv	iii	i	ii

45. भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या अनुच्छेदान्वये सरकार नागरीकांच्या आरोग्याच्या हिताच्या दृष्टीने अंमली पदार्थांच्या खरेदी व विक्रीवर प्रतिबंध घालू शकते ?

अ. अनुच्छेद ४५
ब. अनुच्छेद ४६
क. अनुच्छेद ४७
ड. अनुच्छेद ४८

योग्य पर्याय निवडा.

(1) फक्त अ आणि क (2) फक्त ब आणि ड (3) फक्त क आणि ड (4) फक्त क

Under which article of the Indian Constitution can the Government prohibit the purchase and sale of narcotic drugs in the interest of public health ?

a. Article 45
b. Article 46
c. Article 47
d. Article 48

Select the correct option.

(1) Only a and c (2) Only b and d (3) Only c and d (4) Only c

46. पुढील विधानांपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

i. अनुच्छेद ७४ मंत्रिमंडळाच्या स्थानासंबंधी आहे.

ii. अनुच्छेद ७५ मंत्र्यांची नियुक्ती, कार्यकाल, जबाबदारी, पात्रता, शपथ आणि वेतन व भत्ते यासंबंधी आहे.

iii. अनुच्छेद ७६ मंत्रिमंडळ संयुक्तरीत्या राष्ट्रपतींना उत्तरदायी असेल.

(1) i आणि ii (2) ii आणि iii (3) i, ii आणि iii (4) iii आणि i

Which of the following statements are correct ?

i. Article 74 deals with the status of the Council of Ministers.

ii. Article 75 deals with the appointment, tenure, responsibility, qualification, oath and salaries and allowances of the Ministers.

iii. Article 76 the Council of Ministers shall be collectively responsible to the President.

(1) i and ii (2) ii and iii (3) i, ii and iii (4) iii and i

---

47. खालील विधाने विचारात घ्या (नियंत्रक व महालेखापरीक्षक – CAG).

i. भारताच्या राज्यघटनेत (अनुच्छेद १४८) भारताच्या महालेखापरीक्षकाच्या स्वतंत्र पदाची तरतूद केली आहे.

ii. तो सार्वजनिक कोषाचा संरक्षक असतो.

iii. केंद्र व राज्ये दोन्ही स्तरांवर देशाच्या पूर्ण वित्तीय प्रणालीचे नियंत्रण करतो.

iv. त्यांचा कार्यकाल ५ वर्षे असतो.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) i, ii आणि iii (2) ii आणि iii (3) i, ii, iii आणि iv (4) ii, iii आणि iv

Consider the following statements (Comptroller and Auditor General – CAG).

i. The Constitution of India (Article 148) provides for independent office of the Comptroller and Auditor General of India (CAG).

ii. He is the guardian of the public purse.

iii. He controls the entire financial system of the country at both the levels – the Centre and the State.

iv. He holds office for a period of five years.

Which of the above statements are correct ?

(1) i, ii and iii (2) ii and iii (3) i, ii, iii and iv (4) ii, iii and iv

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

48. योग्य कथन/ने ओळखा (संसदेचे दुहेरी सदस्यत्व).

अ. जर एका सभागृहातील सदस्य दुसऱ्या सभागृहात निवडून आला तर त्याची जागा पहिल्या सभागृहात रिकामी होते.

ब. जर एखादी व्यक्ती सभागृहातील दोन जागांवर निवडून आली तर त्याने त्यापैकी एक जागेचा पर्याय निवडावा अन्यथा दोन्ही जागा रिक्त होतील.

(1) फक्त अ (2) फक्त ब

(3) अ व ब दोन्ही (4) यापैकी नाही

Select the correct statement/s (Parliament Double Membership).

A. If a sitting Member of one House is also elected to the other House, his seat in the first House becomes vacant.

B. If a person is elected to two seats in a House, he should exercise his option for one. Otherwise, both seats become vacant.

(1) Only A (2) Only B

(3) Both A and B (4) None of these

49. भारताच्या उपराष्ट्रपतींच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

i. तो संसदेच्या कोणत्याही गृहाचा किंवा राज्य विधिमंडळाचा सदस्य नसावा.

ii. राज्यसभा सदस्य म्हणून निवडून येण्यास पात्र असावा.

iii. तो भारताचा नागरिक असावा.

(1) फक्त i (2) फक्त i व ii

(3) i, ii व iii (4) यापैकी नाही

Which of the following statements are correct with regarding to the Vice-President of India ?

i. He should not be a Member of House of Parliament or a House of the State Legislature.

ii. He should be qualified for election as a Member of the Rajya Sabha.

iii. He should be a citizen of India.

(1) Only i (2) Only i and ii

(3) i, ii and iii (4) None of these

50. खालीलपैकी कोणत्या केंद्रशासित प्रदेशाचे प्रतिनिधित्व राज्यसभेमध्ये आहे ?

अ. दिल्ली

ब. पुदुच्चेरी

क. जम्मू व काश्मिर

ड. चंदिगड

इ. लडाख

फ. लक्षद्वीप

(1) फक्त अ, ब, क (2) फक्त अ, क, ड

(3) फक्त क, ड, इ (4) फक्त अ, इ, फ

Which of the following Union Territories have representation in Rajya Sabha ?

A. Delhi

B. Puducherry

C. Jammu and Kashmir

D. Chandigarh

E. Ladakh

F. Lakshadweep

(1) Only A, B, C (2) Only A, C, D

(3) Only C, D, E (4) Only A, E, F

---

51. योग्य कथन/ने ओळखा.

अ. राज्य निवडणूक आयुक्ताची नियुक्ती ही राज्याच्या राज्यपालाद्वारे केली जाते.

ब. राज्य निवडणूक आयुक्ताची पदच्युती राज्यपाल करू शकतो.

(1) फक्त अ (2) फक्त ब

(3) अ व ब दोन्ही (4) यापैकी नाही

Select the correct statement/s.

A. The State Election Commissioner is appointed by the Governor of the State.

B. The State Election Commissioner can be removed by the Governor.

(1) Only A (2) Only B

(3) Both A and B (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

52. केंद्र–राज्य कायदेविषयक संबंधाबाबत जोड्या लावा.

	अनुच्छेद		तरतूद
अ.	२४७	i.	आणीबाणीची घोषणा लागू असल्यास राज्य सूचीमधील विषयांबाबत कायदे करण्याचा संसदेचा अधिकार
ब.	२४८	ii.	कायदेविषयक उर्वरित अधिकार
क.	२४९	iii.	काही अतिरिक्त न्यायालये स्थापन करण्याविषयी संसदेचा अधिकार
ड.	२५०	iv.	राष्ट्रीय हिताच्या दृष्टीने राज्य सूचीमधील विषयांबाबत कायदे करण्याचा संसदेचा अधिकार

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	iii	iv	i
(3)	iii	ii	iv	i
(4)	iv	i	ii	iii

Match the pairs regarding Center – State Legislative Relations.

	Article		Provision
a.	247	i.	Power of Parliament to legislate with respect to any matter in the State list if a proclamation of emergency is in operation
b.	248	ii.	Residuary powers of legislation
c.	249	iii.	Power of Parliament to provide for the establishment of certain additional courts
d.	250	iv.	Power of Parliament to legislate with respect to a matter in the State list in the national interest

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	iii	iv	i
(3)	iii	ii	iv	i
(4)	iv	i	ii	iii

53. खालीलपैकी कोणती भारतीय संविधानाची एकात्मक वैशिष्टे आहेत ?

अ. स्वतंत्र न्यायपालिका

ब. सत्तेचे विभाजन

क. एकात्मक न्यायपालिका

ड. संविधानाची लवचिकता

इ. राज्य प्रतिनिधित्वामध्ये समानता नाही

(1) फक्त अ, ड, क (2) फक्त ब, ड, इ (3) फक्त क, ड, इ (4) फक्त अ, ब, क

Which of the following features are unitary features of Indian Constitution ?

A. Independent Judiciary

B. Division of Powers

C. Integrated Judiciary

D. Flexibility of the Constitution

E. No equality of State representation

(1) Only A, D, C (2) Only B, D, E (3) Only C, D, E (4) Only A, B, C

---

54. राज्य मंत्रिमंडळाच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.

i. मंत्रिमंडळ संयुक्तरीत्या राज्य विधानसभेला उत्तरदायी असेल.

ii. मंत्र्यांचा कार्यकाल मुख्यमंत्र्याच्या मर्जीनुसार असेल.

iii. मंत्र्यांनी राज्यपालाला दिलेल्या सल्ल्याबाबत कोणतेही न्यायालय चौकशी करू शकत नाही.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

(1) फक्त i आणि ii (2) फक्त ii आणि iii (3) फक्त i आणि iii (4) i, ii आणि iii

Consider the following statements regarding the State Council of Ministers.

i. The Council of Ministers shall be collectively responsible to the State Legislative Assembly.

ii. The Ministers shall hold Office during the pleasure of the Chief Minister.

iii. The advice tendered by Ministers to the Governor shall not be inquired into in any court.

Which of the above statement/s is/are correct ?

(1) Only i and ii (2) Only ii and iii (3) Only i and iii (4) i, ii and iii

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

55. खालीलपैकी कोणत्या राज्यात लोकसभेच्या दोन जागा आहेत ?

i. अरुणाचल प्रदेश
ii. गोवा
iii. मणिपूर
iv. मिझोरम
v. सिक्कीम
vi. त्रिपुरा

(1) i, ii, iii, iv
(2) iii, iv, v आणि vi
(3) i, ii, iii आणि vi
(4) ii, iii, v आणि vi

Which of the following States have only two seats in the Lok Sabha ?

i. Arunachal Pradesh
ii. Goa
iii. Manipur
iv. Mizoram
v. Sikkim
vi. Tripura

(1) i, ii, iii and iv
(2) iii, iv, v and vi
(3) i, ii, iii and vi
(4) ii, iii, v and vi

---

56. पुढील विधानांचा अभ्यास करा.

i. मंत्रिमंडळ राष्ट्रपतींची मर्जी असे पर्यंत अधिकारावर रहाते.
ii. मंत्रिमंडळ लोकसभेत बहुमताच्या जोरावर अधिकारावर रहाते.

(1) केवळ i बरोबर आहे
(2) केवळ ii बरोबर आहे
(3) i व ii दोन्ही बरोबर आहेत
(4) i व ii दोन्ही चूक आहेत

Study the following statements.

i. The Council of Ministers holds office during the pleasure of the President.
ii. The Council of Ministers continues in office on the basis of majority support of the Lok Sabha.

(1) only i is correct
(2) only ii is correct
(3) i and ii both are correct
(4) i and ii both are false

57. योग्य कथने ओळखा.

अ. 1952 च्या राष्ट्रपतींच्या निवडणूकीत के. टी. शाह हे प्रमुख प्रतिस्पर्धी उमेदवार होते.

ब. 1969 च्या राष्ट्रपतींच्या निवडणूकीत एन. संजीवा रेड्डी हे प्रमुख प्रतिस्पर्धी उमेदवार होते.

क. 1992 च्या राष्ट्रपतींच्या निवडणूकीत टी. एन. शेषण हे प्रमुख प्रतिस्पर्धी उमेदवार होते.

(1) फक्त अ, ब (2) फक्त ब, क

(3) फक्त अ, क (4) वरीलपैकी सर्व

Select the correct statements.

A. K. T. Shah was main rival candidate in election of President, 1952.

B. N. Sanjeeva Reddy was main rival candidate in election of President, 1969.

C. T. N. Sheshan was main rival candidate in election of President, 1992.

(1) Only A, B (2) Only B, C

(3) Only A, C (4) All of the above

58. खालील विधाने विचारात घ्या.

i. विधानसभा हे कायमस्वरूपी गृह आहे.

ii. विधानसभेमध्ये सार्वत्रिक प्रौढ मताधिकारानुसार थेट निवडून आलेले जनतेचे प्रतिनिधि असतात.

iii. विधानसभेची कमाल सदस्य संख्या ५०० आणि किमान सदस्य संख्या ६० ठरविण्यात आली आहे.

iv. आणीबाणी उठविल्यानंतर सहा महिन्यांच्या काळात विधानसभेची निवडणूक झाली पाहिजे.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त i, ii आणि iii (2) फक्त ii, iii आणि iv

(3) फक्त iv, i आणि iii (4) फक्त ii आणि iii

Consider the following statements.

i. Legislative Assembly is a permanent chamber.

ii. The Legislative Assembly consists of representatives directly elected by the people on the basis of Universal Adult Franchise.

iii. The Legislative Assembly maximum strength is fixed at 500 and minimum strength at 60.

iv. Legislative Assembly should be re-elected within six months after the revocation of emergency.

Which of the statements given above are correct ?

(1) Only i, ii and iii (2) Only ii, iii and iv

(3) Only iv, i and iii (4) Only ii and iii

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

59. भारताच्या राष्ट्रपतींच्या निर्वाचक मंडळासंबंधी खालील विधाने विचारात घ्या.

i. संसदेच्या दोन्ही सभागृहातील निवडून आलेले सदस्य.
ii. राज्य विधानसभांतील निवडून आलेले सदस्य.
iii. राज्यातील विधानपरिषदेचे सदस्य.
iv. दिल्ली आणि पुदुच्चेरी या केंद्रशासित प्रदेशांच्या विधानसभांतील निवडून आलेले सदस्य.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त i आणि ii
(2) फक्त i, ii आणि iii
(3) फक्त i, ii आणि iv
(4) फक्त iii

Consider the following statements regarding the electoral college of the President of India.

i. Elected Members of both the Houses of Parliament.
ii. Elected Members of the Legislative Assemblies of States.
iii. Members of Legislative Councils of States.
iv. Elected Members of the Legislative Assemblies of the Union Territories of Delhi and Puducherry.

Which of the above statement/s is/are correct ?

(1) Only i and ii
(2) Only i, ii and iii
(3) Only i, ii and iv
(4) Only iii

---

60. जोड्या लावा (केंद्र-राज्य संबंध).

'अ' (अनुच्छेद)	'ब' (विषय वस्तु)
अ. अनुच्छेद २८०	i. बचत
ब. अनुच्छेद २७७	ii. वित्तीय आयोग
क. अनुच्छेद २७५	iii. वस्तु व सेवा कर परिषद
ड. अनुच्छेद २७९ ए	iv. काही राज्यांना केंद्राकडून अनुदान

	अ	ब	क	ड
(1)	iv	ii	i	iii
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	ii	iii	i	iv
(4)	ii	i	iv	iii

Match the pairs (Centre – State Relation).

'A' (Article)	'B' (Subject Matter)
A. Article 280	i. Savings
B. Article 277	ii. Finance Commission
C. Article 275	iii. Goods and Service Tax Council
D. Article 279 A	iv. Grants from the Union to Certain State

	A	B	C	D
(1)	iv	ii	i	iii
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	ii	iii	i	iv
(4)	ii	i	iv	iii

61. जेव्हा दोन किंवा अधिक राज्यांचे विधिमंडळे राज्य सूचीतील एखाद्या विषयावर संसदेला कायदे करण्याची विनंती करणारा ठराव संमत करतात, तेव्हा संसद त्या विषयावर नियमन करण्यासाठी कायदे करू शकते. खालीलपैकी कोणता कायदा भारतीय संविधानाच्या वरील तरतुदीशी संबंधित नाही ?

(1) बक्षिस स्पर्धा अधिनियम, १९५५
(2) वन्यजीव (संरक्षण) कायदा, १९७२
(3) जल (संरक्षण व प्रदूषण नियंत्रण) कायदा, १९७४
(4) वरीलपैकी नाही

When the legislatures of two or more States pass resolutions requesting the Parliament to enact laws on a matter in the State list, then the Parliament can make laws for regulating that matter. Which of the following laws is not related to above provision of Constitution of India ?

(1) Prize Competition Act, 1955
(2) Wildlife (Protection) Act, 1972
(3) Water (Prevention and Control of Pollution) Act, 1974
(4) None of the above

---

62. योग्य जोड्या जुळवा.

	लोकसभा सभापती		**कार्यकाल**
अ.	मनोहर जोशी	i.	२०१४ – २०१९
ब.	पी. ए. संगमा	ii.	२००४ – २००९
क.	सोमनाथ चॅटर्जी	iii.	२००२ – २००४
ड.	सुमित्रा महाजन	iv.	१९९६ – १९९८

	अ	ब	क	ड
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	ii	i	iii	iv
(4)	i	ii	iii	iv

Match the correct pairs.

	Speaker of the Lok Sabha		**Tenure**
a.	Manohar Joshi	i.	2014 – 2019
b.	P. A. Sangma	ii.	2004 – 2009
c.	Somnath Chatterjee	iii.	2002 – 2004
d.	Sumitra Mahajan	iv.	1996 – 1998

	a	b	c	d
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	ii	i	iii	iv
(4)	i	ii	iii	iv

---

63. ब्रिटिश संसदीय लोकशाही व्यवस्थेतून पुढीलपैकी कोणती गोष्ट भारतीय संविधानात स्वीकारली गेली ?

i. राज्याचा प्रमुख म्हणून वारसा हक्काने राजा अथवा राणीची निवड
ii. संसदीय वर्चस्व
iii. कार्यकारी मंडळाचे कायदे मंडळाप्रती सामूहिक उत्तरदायित्व
iv. सर्व प्रकारच्या घटनात्मक वादांवर निर्णय घेण्याचा अंतिम अधिकार संसदेकडे

(1) केवळ i व ii
(2) केवळ iii व iv
(3) केवळ iii
(4) केवळ i, ii व iv

Which of the following aspects of Parliamentary democracy was adopted in Indian Constitution from the British System ?

i. Hereditary Monarch as Head of State
ii. Parliamentary Supremacy
iii. Collective responsibility of the Executive to the Legislature
iv. Final authority of the Parliament in all matters of Constitutional dispute

(1) Only i and ii
(2) Only iii and iv
(3) Only iii
(4) Only i, ii and iv

---

64. भारतातील सर्वोच्च कायदा अधिकारी कोणाला मानले जाते ?

(1) महाधिवक्ता
(2) भारताचे सरन्यायाधीश
(3) कायदा आणि न्यायमंत्री
(4) भारताचा महान्यायवादी

Who is considered as the highest law officer of India ?

(1) Advocate General
(2) Chief Justice of India
(3) Minister of Law and Justice
(4) Attorney General of India

---

65. लोकसभेच्या प्रोटेम स्पीकर बाबत योग्य कथने ओळखा.

अ. पंतप्रधान हे लोकसभेच्या सदस्याला प्रोटेम स्पीकर म्हणून नियुक्त करतात.
ब. प्रोटेम स्पीकरला अध्यक्षाचे पूर्ण अधिकार प्राप्त असतात.
क. तो नवनिर्वाचीत लोकसभेच्या पहिल्या सभेचे अध्यक्षस्थान भूषवितो.

(1) फक्त अ, ब
(2) फक्त अ, क
(3) फक्त ब, क
(4) वरील सर्व

Select the correct statements about Protem Speaker of Lok Sabha.

A. Prime Minister appoints the Member of the Lok Sabha as the Protem Speaker.
B. The Protem Speaker has all the powers of the Speaker.
C. He presides over the first meeting of the newly elected Lok Sabha.

(1) Only A, B
(2) Only A, C
(3) Only B, C
(4) All of the above

---

66. खालीलपैकी कोणी लोकसभेचे सभापतीपद भूषविलेले होते ?

i. मीरा कुमार

ii. प्रमोद महाजन

iii. सुमित्रा महाजन

iv. प्रणव मुखर्जी

(1) i आणि ii (2) iii आणि iv

(3) ii आणि iv (4) i आणि iii

Who among the following was Speaker of the Lok Sabha ?

i. Meera Kumar

ii. Pramod Mahajan

iii. Sumitra Mahajan

iv. Pranab Mukherjee

(1) i and ii (2) iii and iv

(3) ii and iv (4) i and iii

---

67. खालीलपैकी कोणते भारताचे पंतप्रधान हे राज्यसभेचे सदस्य होते ?

अ. इंदिरा गांधी (१९६६)

ब. डॉ. मनमोहन सिंह (२००४)

क. आय. के. गुजराल (१९९७)

ड. एच. डी. देवेगौडा (१९९६)

(1) फक्त अ, ब, क (2) फक्त ब, क, ड

(3) फक्त अ, क, ड (4) फक्त अ, ब, ड

Which of the following Prime Ministers of India were Members of Rajya Sabha ?

A. Indira Gandhi (1966)

B. Dr. Manmohan Singh (2004)

C. I. K. Gujral (1997)

D. H. D. Devegowda (1996)

(1) Only A, B, C (2) Only B, C, D

(3) Only A, C, D (4) Only A, B, D

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

68. भारतीय राष्ट्रपतीच्या निवडणूकी बाबतचे विवाद कोण सोडवितो ?

(1) सर्वोच्च न्यायालय

(2) सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालये

(3) संसद

(4) भारताचे निर्वाचन आयोग

Who decides the disputes regarding election of the President of India ?

(1) The Supreme Court

(2) Supreme Court and High Courts

(3) The Parliament

(4) The Election Commission of India

---

69. कोणाच्या शिफारशीवरून अर्थ विधेयक राज्य विधिमंडळात मांडता येते ?

i. सभापती

ii. वित्तमंत्री

iii. मुख्यमंत्री

iv. राज्यपाल

योग्य पर्याय निवडा.

(1) फक्त i आणि ii (2) फक्त iii आणि iv

(3) फक्त iv (4) फक्त i

Money Bill can be introduced in the State Legislature only on the recommendation of

i. Speaker

ii. Finance Minister

iii. Chief Minister

iv. Governor

Choose the correct options.

(1) Only i and ii (2) Only iii and iv

(3) Only iv (4) Only i

70. योग्य कथन/ने ओळखा.

अ. भारतीय पोस्ट ऑफीस (दुरुस्ती) विधेयकाच्या संदर्भात 1986 मध्ये राष्ट्रपती झैल सिंह यांनी पॉकेट विटोचा वापर केला होता.

ब. संविधान दुरुस्ती विधेयकाच्या संदर्भात राष्ट्रपतींना नकाराधिकार (विटो अधिकार) नसतो.

(1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) अ व ब दोन्ही (4) यापैकी नाही

Select the correct statement/s.

A. In 1986 President Zail Singh exercised the pocket veto with respect to the Indian Post Office (Amendment) Bill.

B. The President has no veto power in respect of a Constitutional Amendment Bill.

(1) Only A (2) Only B (3) Both A and B (4) None of these

---

71. भारतीय राज्यघटनेच्या अकराव्या अनुसूचीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या विषयांचा समावेश होतो ?

(1) पंचायतीचे अधिकार, प्राधिकार आणि जबाबदाऱ्या

(2) पक्षांतराच्या कारणावरून अपात्र होण्यासंबंधी तरतुदी

(3) राज्यसभेतील जागांची वाटणी

(4) शपथांचे किंवा प्रतिज्ञांचे नमुने

Which of the following subjects are included in Eleventh Schedule of the Indian Constitution ?

(1) Powers, authority and responsibilities of Panchayats

(2) Provisions as to disqualification on ground of defection

(3) Allocation of seats in the Council of States

(4) Forms of oaths or affirmations

---

72. जिल्हा परिषदेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. जर कोणत्याही जिल्हा परिषद सदस्याने गैरवर्तन केल्याबद्दल राज्य शासनास योग्य वाटल्यास जिल्हा परिषदेच्या हजर असलेल्या व मतदान करणाऱ्या परिषद सदस्यांपैकी दोन तृतीयांश (२/३) पेक्षा कमी नाहीत इतक्या सदस्यांनी पाठींबा दिलेल्या शिफारशीवरून अशा सदस्यास अधिकार पदावरून दूर करता येते.

ब. जिल्हा परिषदेच्या परवानगी शिवाय जिल्हा परिषदेच्या बैठकींना लागोपाठ सहा महिने गैरहजर असेल तर अशा जिल्हा परिषद सदस्याचे अधिकार पद रिकामे होईल.

(1) केवळ विधान अ बरोबर आहे (2) केवळ विधान ब बरोबर आहे

(3) दोन्हीही विधाने बरोबर आहेत (4) दोन्हीही विधाने चूकीची आहेत

Consider the following statements about Zilla Parishad :

A. The State Government may, if it thinks fit, on the recommendation of the Zilla Parishad supported by not less than two-third of the number of Councillors present and voting remove any Councillor if he has been guilty of misconduct.

B. If the member is for a period of six consecutive months without the permission of Zilla Parishad absent from meetings thereof the membership of Zilla Parishad shall become vacant.

(1) Only statement A is correct (2) Only statement B is correct

(3) Both statements are correct (4) Both statements are false

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

73. 'क' वर्ग नगर परिषदेत किमान व कमाल किती सभासद असतात ?

अ. किमान १७ व कमाल २३

ब. किमान २३ व कमाल ३८

क. किमान ३८ व कमाल ६५

ड. किमान २० व कमाल ६०

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त अ (2) फक्त ब आणि क (3) फक्त ड (4) फक्त क

'C' class Municipal Council consists of how many minimum and maximum members ?

a. Minimum 17 and Maximum 23

b. Minimum 23 and Maximum 38

c. Minimum 38 and Maximum 65

d. Minimum 20 and Maximum 60

Which of the statement given above is/are correct ?

(1) Only a (2) Only b and c (3) Only d (4) Only c

---

74. जोड्या लावा :

	अनुच्छेद		तरतूद
अ.	243-S	I.	नगरपालिका गठीत करणे
ब.	243-Q	II.	वार्ड समित्या गठीत करणे आणि त्यांची रचना इ.
क.	243-R	III.	नगरपालिकांचा कालावधी इ.
ड.	243-U	IV.	नगरपालिकांची रचना

	अ	ब	क	ड
(1)	IV	II	I	III
(2)	III	IV	II	I
(3)	I	II	III	IV
(4)	II	I	IV	III

Match the pairs :

	Article		Provision
A.	243-S	I.	Constitution of Municipalities
B.	243-Q	II.	Constitution and composition of Wards Committees etc.
C.	243-R	III.	Duration of Municipalities etc.
D.	243-U	IV.	Composition of Municipalities

	A	B	C	D
(1)	IV	II	I	III
(2)	III	IV	II	I
(3)	I	II	III	IV
(4)	II	I	IV	III

75. खालीलपैकी कोणता एक उत्पन्नाचा स्रोत नगरपालिकेंचा नाही ?

अ. वस्तू व सेवा कर

ब. सहाय्यक अनुदान

क. करेतर महसूल

ड. स्थानिक कर

(1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) फक्त ड (4) फक्त क

Which one of the following is not the source of income of the Municipal Council ?

a. Goods and Services Tax

b. Grants in Aid

c. Non-tax Revenue

d. Local Taxes

(1) Only a (2) Only b (3) Only d (4) Only c

---

76. योग्य जोड्या जुळवा :

(महाराष्ट्रातील महानगरपालिकेचे नाव)	**(महानगरपालिकेचे स्थापना वर्ष)**
अ. उल्हासनगर महानगरपालिका	i. १९८२
ब. पनवेल महानगरपालिका	ii. १९९२
क. नवी मुंबई महानगरपालिका	iii. १९९८
ड. कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका	iv. २०१६

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	iii	iv	i
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	iv	i	ii	iii

Match the correct pairs :

(Name of the Municipal Corporation in Maharashtra)	**(Year of Establishment of Municipal Corporation)**
a. Ulhasnagar Municipal Corporation	i. 1982
b. Panvel Municipal Corporation	ii. 1992
c. New Mumbai Municipal Corporation	iii. 1998
d. Kalyan-Dombivali Municipal Corporation	iv. 2016

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	iii	iv	i
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	iv	i	ii	iii

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

77. महाराष्ट्र राज्यात किती लोकसंख्या असलेल्या नगर परिषदेचे महानगरपालिकेत रूपांतर करता येते ?

अ. दोन लाखांपेक्षा जास्त

ब. तीन लाखांपेक्षा जास्त

क. एक लाखांपेक्षा जास्त

ड. नव्वद हजारापेक्षा जास्त

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त ड (2) फक्त क आणि अ (3) फक्त ब (4) फक्त अ

How much population is required to convert Municipal Council into Municipal Corporation in Maharashtra State ?

a. More than two lakh

b. More than three lakh

c. More than one lakh

d. More than ninty thousand

Which of the statement given above is/are correct ?

(1) Only d (2) Only c and a (3) Only b (4) Only a

---

78. ७३ वी घटनादुरुस्ती महत्वपूर्ण का समजली जाते ?

अ. मतदानाचे वय २१ वर्षावरून १८ वर्ष करण्यासाठी.

ब. पंचायत राज व्यवस्था व लोकशाही विकेंद्रीकरणाची संकल्पना मजबूत करण्यासाठी.

क. दादरा आणि नगर हवेली याला केंद्रशासित प्रदेशाचा दर्जा देण्यासाठी.

ड. पक्षांतर बंदी कायदा करण्यासाठी.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त अ आणि क (2) फक्त अ आणि ब

(3) फक्त ब (4) फक्त ड

Why is the 73rd Constitutional Amendment considered important ?

a. For changing voting age from 21 years to 18 years.

b. For strengthening the concept of Panchayat Raj System and decentralization of democracy.

c. To provide Union Territory Status to Dadra and Nagar Haveli.

d. To enact Anti Defection Act.

Which of the statement given above is/are correct ?

(1) Only a and c (2) Only a and b

(3) Only b (4) Only d

79. महाराष्ट्र शासनाने 'जलस्वराज्य योजना' कोणत्या साली सुरू केली ?
अ. २०००
ब. २००१
क. २००२
ड. २००३
(1) फक्त क आणि ब (2) फक्त अ
(3) फक्त अ, ब आणि क (4) फक्त ड
In which year Government of Maharashtra started 'Jalswarajya Scheme' ?
a. 2000
b. 2001
c. 2002
d. 2003
(1) Only c and b (2) Only a
(3) Only a, b and c (4) Only d

80. खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
अ. सध्या (२०१९) देशात ६२ छावणी मंडळ आहेत.
ब. भारतात छावणी मंडळांना तीन प्रकारात विभागले जाते.
क. निर्वाचित सदस्यांचा कार्यकाल पाच वर्षाचा असतो.
ड. त्या ठिकाणाचा प्रमुख सैनिकी अधिकारी हा छावणी मंडळाचा पदसिद्ध अध्यक्ष असतो.
(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त अ, क आणि ड
(3) फक्त ब, क आणि ड (4) फक्त अ, ब आणि ड
Which of the following statements is/are correct ?
a. At present (2019) there are 62 cantonment boards in the country.
b. In India, the cantonment boards are divided into three categories.
c. The elected members hold office for a term of five years.
d. The military officer commanding the station is the ex-officio President of the cantonment board.
(1) Only a and b (2) Only a, c and d
(3) Only b, c and d (4) Only a, b and d

81. ७४ व्या घटनादुरुस्तीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या बाबी समाविष्ट आहेत ?
अ. जिल्हा नियोजनाबाबत समिती
ब. वित्त आयोग
क. महानगर नियोजनाबाबत समिती
(1) अ आणि ब (2) ब आणि क (3) अ, ब व क (4) यापैकी नाही
Which of the following matters are included in 74th Constitutional Amendment ?
a. Committee for District Planning
b. Finance Commission
c. Committee for Metropolitan Planning
(1) a and b (2) b and c (3) a, b and c (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

82. ७३ वी घटनादुरुस्ती खालीलपैकी कोणत्या राज्यांना लागू होत नाही ?

अ. नागालँड

ब. मिझोराम

क. जम्मू आणि काश्मिर

ड. मेघालय

(1) अ व ब (2) अ, ब व ड (3) अ, ब, क व ड (4) ब व क

73rd Constitutional Amendment does not apply to which of the following States ?

a. Nagaland

b. Mizoram

c. Jammu and Kashmir

d. Meghalay

(1) a and b (2) a, b and d (3) a, b, c and d (4) b and c

83. महाराष्ट्रातील शहरी स्थानिक संस्था खालीलपैकी कोणत्या आहेत ?

अ. महानगरपालिका

ब. छावणी मंडळ/कटक मंडळ

क. नगर परिषद

ड. नगर पंचायत

(1) फक्त अ, ब आणि क (2) फक्त अ आणि ब

(3) अ, ब, क आणि ड (4) फक्त ड, अ आणि क

Which of the following are urban local bodies in Maharashtra ?

a. Municipal Corporation

b. Cantonment Board

c. Nagar Parishad

d. Nagar Panchayat

(1) Only a, b and c (2) Only a and b

(3) a, b, c and d (4) Only d, a and c

84. राज्यमंत्रिमंडळात पंचायती राज मंत्री नियुक्त करावा अशी शिफारस खालीलपैकी कोणत्या समितीने केली आहे ?

(1) एल.एम. सिंघवी समिती (2) अशोक मेहता समिती

(3) बलवंत राय मेहता समिती (4) जी.व्ही.के. राव समिती

A Minister for Panchayat Raj should be appointed in the State Council of Ministers. This recommendation has been made by which one of the following Committee ?

(1) L. M. Singhavi Committee (2) Ashok Mehta Committee

(3) Balwant Rai Mehta Committee (4) G.V.K. Rao Committee

85. छावणी मंडळाची रचना, कार्ये व कार्यपद्धती निश्चित करण्याचा अधिकार कोणाला आहे ?

अ. केंद्र सरकार

ब. राज्य सरकार

क. जिल्हा परिषद

ड. महानगरपालिका

(1) अ आणि ब (2) अ (3) क (4) क आणि ड

Who has the right to decide the structure, function and procedure of Cantonment Board ?

a. Central Government

b. State Government

c. Zilla Parishad

d. Municipal Corporation

(1) a and b (2) a (3) c (4) c and d

---

86. पुढीलपैकी कोणती रिट याचिका ही व्यक्ती स्वातंत्र्यासंबंधी आहे ?

(1) हेबियस कॉरपस (2) मॅण्डामस

(3) को–वारंटो (4) सरशिओररी

Which of following writ petition is about personal liberty ?

(1) Habeas Corpus (2) Mandamus

(3) Quo-warranto (4) Certiorari

---

87. ______________ च्या अनुसार संसद दोन किंवा त्या पेक्षा जास्त राज्यांकरिता संयुक्त उच्च न्यायालयाची स्थापना करू शकते.

(1) भारताचे संविधान (2) दिवाणी प्रक्रिया संहिता

(3) राष्ट्रपतींचे आदेश (4) फौजदारी प्रक्रिया संहिता

The Parliament can establish a common High Court for two or more States as per the

(1) Constitution of India (2) Civil Procedure Code

(3) Order of the President (4) Criminal Procedure Code

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

88. लोक अदालतची स्थापना खालीलपैकी कोणत्या कायद्या अंतर्गत केली जाते ?
(1) दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908
(2) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987
(3) मानव अधिकार संरक्षण अधिनियम, 1993
(4) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973

Under which of the following Act "Lok Adalat" is established ?
(1) The Civil Procedure Code, 1908
(2) The Legal Services Authorities Act, 1987
(3) The Protection of Human Rights Act, 1993
(4) The Criminal Procedure Code, 1973

---

89. जोड्या लावा :

A. सर्वोच्च न्यायालयाची दिवाणी प्रक्रियेसंबंधी अपील अधिकारिता — i. अनुच्छेद 131
B. सर्वोच्च न्यायालयाची अपिलास विशेष अनुज्ञा — ii. अनुच्छेद 133
C. सर्वोच्च न्यायालयाची फौजदारी प्रक्रियेसंबंधी अपील अधिकारिता — iii. अनुच्छेद 134
D. सर्वोच्च न्यायालयाची मूळ अधिकारिता — iv. अनुच्छेद 136

	A	B	C	D
(1)	i	ii	iv	iii
(2)	iii	i	ii	iv
(3)	ii	iv	iii	i
(4)	iv	iii	i	ii

Match the following :

A. Appellate Jurisdiction of Supreme Court-Civil Matters — i. Article 131
B. Special Leave Petition by Supreme Court — ii. Article 133
C. Appellate Jurisdiction of Supreme Court-Criminal Matters — iii. Article 134
D. Original Jurisdiction of Supreme Court — iv. Article 136

	A	B	C	D
(1)	i	ii	iv	iii
(2)	iii	i	ii	iv
(3)	ii	iv	iii	i
(4)	iv	iii	i	ii

90. समग्र न्यायाचा अधिकार वापरताना, सर्वोच्च न्यायालय खालीलपैकी कोणत्या बाबींचा विचार करून योग्य ते सहाय्य करू शकते ?

(1) जेथे अधिकार क्षेत्राची गरज असते

(2) जेथे काही बेकायदेशीर बाबी प्रकट होतात

(3) जेथे काही अन्याय प्रकटपणे दिसून येतो

(4) वरीलपैकी सर्व

While exercising power to do complete justice, the Supreme Court can grant appropriate relief by considering

(1) Where there is manifest want of jurisdiction

(2) Where there is manifest illegality occurred

(3) Where some manifest injustice is shown to have resulted

(4) All the above

---

91. सामाजिक विकास ____________ सूचित करतो.

अ. मानवाचे कल्याण

ब. GNP मध्ये वाढ

क. सामाजिक संघटनेत सुधारणा

ड. सामाजिक न्याय

(1) अ, क व ड (2) अ, ब व क

(3) अ, ब व ड (4) ब, क व ड

The social development implies

a. Welfare of human being

b. Rise in GNP

c. Improvement in social organisation

d. Social justice

(1) a, c and d (2) a, b and c

(3) a, b and d (4) b, c and d

---

92. 'आर्थिक नियोजन' ही बाब भारतीय राज्यघटनेच्या ____________ मध्ये समाविष्ट आहे.

(1) केंद्र सूची (2) राज्य सूची

(3) समवर्ती सूची (4) यापैकी नाही

'Economic Planning' lies in the ________ of the Indian Constitution.

(1) Union list (2) State list

(3) Concurrent list (4) None of these

---

93. तेंडुलकर समितीने २००४-०५ साठीचा अखिल भारतीय दारिद्र्य रेषेचा अंदाज ग्रामीण भागासाठी रु. ________ आणि शहरी भागासाठी रु. ________ दरमहा दरडोई इतका अंदाजित केला होता.

(1) ४४६ आणि ८७८ (2) ४४६ आणि ५७८

(3) ५७८ आणि ७७८ (4) ५७८ आणि ६७८

The Tendulkar Committee estimated All India Poverty line for the year 2004-05 for rural areas at Rs. ________ and for urban areas at Rs. ________ per capita per month.

(1) 446 and 878 (2) 446 and 578

(3) 578 and 778 (4) 578 and 678

---

94. वर्ष २०१६-१७ मध्ये भारताच्या निर्यात उत्पन्नामध्ये पुढीलपैकी कोणत्या वस्तू उत्पादनांनी अग्रक्रम मिळवला ?

(1) इंजिनिअरिंग वस्तू (2) मौल्यवान खडे (रत्ने) आणि दागिने

(3) कृषि उत्पादने (4) वस्त्रोत्पादने

In the year 2016-17 which of the following goods occupied 1st place in export earnings in India ?

(1) Engineering goods (2) Gems and Jewellery

(3) Agricultural products (4) Textiles

---

95. पाचव्या पंचवार्षिक योजनेची मुख्य उद्दीष्टे कोणती होती ?

अ. दारिद्र्य निर्मूलन

ब. स्वयंनिर्भरता प्राप्त करणे

क. उद्योगांचा विकास

ड. स्थैर्यासह वृद्धी

(1) फक्त अ (2) अ आणि ब (3) फक्त क (4) यापैकी सर्व

Which were the main objective of fifth plan ?

a. Removal of poverty

b. Attainment of self-reliance

c. Development of industries

d. Growth with stability

(1) only a (2) a and b (3) only c (4) all above

---

96. वितरणात्मक विषमतेशी कोणत्या बाबी संबंधित आहेत ?

अ. लोकसंख्या वृद्धी

ब. गरीबी

क. बेरोजगारी

ड. भाववाढ

(1) अ आणि ब (2) फक्त ब

(3) यापैकी सर्व (4) यापैकी नाही

Which things are relevant to distributional inequality ?

a. Growth of population

b. Poverty

c. Unemployment

d. Inflation

(1) a and b (2) only b

(3) all of the above (4) none of the above

---

97. आर्थिक विकासाचे आर्थिक घटक ____________ हे आहेत.

अ. भांडवल निर्मिती

ब. विकास साधण्याची इच्छा

क. विक्रीयोग्य शेतमालाचे अधिक्य

ड. विदेशी व्यापार

(1) ब, क व ड (2) अ, ब व क (3) अ, ब व ड (4) अ, क व ड

The economic factors in economic development are

a. Capital formation

b. Desire to develop

c. Marketable surplus of agriculture

d. Foreign trade

(1) b, c and d (2) a, b and c (3) a, b and d (4) a, c and d

---

98. सन २०११ मध्ये ____________ मधील बाल मृत्यूदर सर्वाधिक होता.

(1) आसाम (2) पश्चिम बंगाल

(3) राजस्थान (4) मध्यप्रदेश

The Infant Mortality Rate (IMR) was highest in 2011 in __________.

(1) Assam (2) West Bengal

(3) Rajasthan (4) Madhya Pradesh

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

99. भारतातील दारिद्र्याचे मोजमाप/अंदाज कोणत्या अर्थतज्ञांनी केले ?

अ. डॉ. दांडेकर आणि रथ

ब. डॉ. डॉल्टन

क. श्री पी. डी. ओझा

ड. श्री लकडावाला

(1) फक्त अ (2) अ, ब आणि क

(3) अ, क आणि ड (4) यापैकी सर्व

Which economist has done the estimate of poverty in India ?

a. Dr. Dandekar and Rath

b. Dr. Dalton

c. Shri P. D. Oza

d. Shri Lakadawala

(1) a only (2) a, b and c

(3) a, c and d (4) all above

100. भारतात कोणत्या प्रकारची बेरोजगारी आढळते ?

अ. छुपी बेरोजगारी

ब. संरचनात्मक बेरोजगारी

क. हंगामी बेरोजगारी

ड. शिक्षित बेरोजगारी

(1) फक्त अ (2) ब आणि क

(3) फक्त ड (4) यापैकी सर्व

Which types of unemployment are found in India ?

a. Disguised unemployment

b. Structural unemployment

c. Seasonal unemployment

d. Educated unemployment

(1) only a (2) b and c

(3) only d (4) all above

सूचना – (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षा कक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर ''(3) राजा राममोहन रॉय'' असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर ''(3)'' होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक ''③'' हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्रीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्न-क्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL